Poliisitarkastaja Konsta Arvelin 01.06.2020 POL-2020-31776

Eduskunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

VIITE: Eduskunnan verojaoston 26.5.2020 lähettämä lausuntopyyntö.

Poliisihallituksen asiantuntijan lausunto hallituksen esityksestä HE 54/2020 vp eduskunnalle valmisteverotusmenettelyn ja autoverotusmenettelyn uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

1 Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmisteverotuslakia (182(2010), verolajikohtaisia valmisteverolakeja ja eräitä sellaisia maksuja koskevia lakeja, joihin sovelletaan valmisteverotuksen menettelysäännöksiä. Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi uusi autoverolaki. Lisäksi muutettaisiin muun muassa oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia (468/2016), arvonlisäverolakia (1501/1993), veronkantolakia (11/2018) sekä veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia (1556/1995).

Esityksessä ehdotetaan, että autoveron suorittamisvelvollisuuden syntymistä tarkennettaisiin ja selkeytettäisiin. Autoverolakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset veron suorittamisvelvollisuuden syntymisajankohdasta, josta nykytilassa ei ole nimenomaisia säännöksiä.

Lisäksi veron suorittamisvelvollisuus syntyisi sellaisista rakenteen, omistuksen tai käyttötarkoituksen muutoksista, jotka vaikuttavat ajoneuvon veroperusteisiin. Veron suorittamisvelvollisuutta ei kuitenkaan enää syntyisi sellaisesta ajoneuvon rakenteen muutoksesta, joka todetaan ainoastaan ajoneuvon nopeus mittaamalla. Käytännössä säännös koskisi kevyiden kaksipyöräisten moottorikäyttöisten ajoneuvojen, kolmipyöräisten mopojen ja kevyiden nelipyörien viritystilanteita.

2 Poliisihallituksen asiantuntijan lausunto

2.1 Lausunnon rajaus

Valtiovarainministeriö varasi Poliisihallitukselle mahdollisuuden lausua nyt käsiteltävän hallituksen esityksen luonnoksesta. Tuolloin Poliisihallitus rajasi esittämänsä huomiot koskemaan autoverolain kokonaisuudistusta, koska poliisi valvoo autoverolainsäädännön noudattamista osana muuta liikennevalvontaa.

Tässä asiantuntijalausunnossa on yhtä lailla keskitytty vain autoverolain uudistukseen. Lausunnon keskiössä on pääasiassa autoveron valvontaa koskevat asiat.

2.2 Autoverovalvonta

12. lakiesityksen 7 luvussa ehdotetaan säädettäväksi autoverolain valvonnasta. Esityksen 44 §:n 1 momentin mukaan veroviranomaisia olisivat Verohallinto ja Liikenne- ja viestintävirasto. Säännöksen 4 momentin mukaan myös Tulli ja poliisi valvoisivat säädettyjen ja määrättyjen velvollisuuksien noudattamista.

Poliisi tekee autoveron valvontaa osana poliisin liikennevalvontaa. Käytännössä poliisi valvoo verotonta käyttöä sekä väliaikaista liikennekäyttöä, josta ehdotetaan säädettäväksi esityksen 41 §:ssä (muu veroton käyttö). Tyypillisesti valvonnan kohteena on ulkomaille rekisteröidyt ajoneuvot ja niiden käyttöaika Suomessa tai kuka ajoneuvoja Suomessa käyttää. Valvontatyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä Verohallinnon kanssa.

Poliisin liikennevalvonta on monipuolistunut vuosien aikana ja käyttöön on otettu erilaisia teknisiä valvontavälineitä. Myös valvontaa koskeva lainsäädäntö on uudistunut ja uuden tieliikennelain (729/2018) 181 §:n 2 momentissa sekä ajoneuvoverolain (1281/2003) 57 §:n 2 momentissa säädetään teknisestä valvonnasta. Säännösten mukaan poliisi voi valvonnan suorittamiseksi kuvata liikenteessä olevia ajoneuvoja. Kuvaaminen voi tapahtua myös automaattisesti ja se voi olla jatkuvaa tai toistuvaa. Kuvaaminen ei kuitenkaan saa kohdistua pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin.

Autoverolaissa tulisi mahdollistaa valvonta myös teknisesti, koska autoverolain valvonnassa on keskeisesti kysymys liikennekäytössä olevista ajoneuvoista. Tällainen sääntely voitaisiin toteuttaa vastaavan sisältöisenä kuin tieliikennelaissa ja ajoneuvoverolaissa. Sääntely mahdollistaisi huomattavasti laajemman autoverovalvonnan sekä helpottaisi esityksen 90 §:ssä ehdotetun käyttökiellon valvontaa.

2.3 Verovapaat ajoneuvot: poliisiajoneuvot

Lakiesityksen 23 §:ssä on säädetty verosta vapaista ajoneuvoista. Tällaisia ovat muun muassa pelastusauto, ambulanssi sekä tietyin edellytyksin eläinlääkintäauto, ruumisauto sekä matkailuauto. Verosta vapaisiin ajoneuvoihin ei kuulu poliisiajoneuvot, Rajavartiolaitoksen ajoneuvot eikä Tullin ajoneuvot.

Poliisiajoneuvosta, Rajavartiolaitoksen ajoneuvosta sekä Tullin ajoneuvosta säädetään ajoneuvolain (1090/2002) 20 §:ssä. Poliisiajoneuvo on poliisin käyttöön erityisesti valmistettu tai varustettu ajoneuvo, Rajavartiolaitoksen ajoneuvo on Rajavartiolaitoksen käyttöön erityisesti valmistettu tai varustettu ajoneuvo ja Tullin ajoneuvo on Tullin käyttöön erityisesti valmistettu tai varustettu ajoneuvo.

Yhteenlaskettu autoveron osuus vuonna 2019 uusittavista poliisiajoneuvoista oli arviolta noin 2 miljoonaa euroa. Tämän summan tuomalla säästöllä poliisi voisi uudistaa koko kalustoaan vuosittain tehokkaasti ja taloudellisesti, vähentäen merkittävästi poliisiyksiköiden toimintamenojen näiltä osin.

Nykyinen verotusmenettely tekee mahdottomaksi valmiiksi varustellun auton toimittamisen suoraan autotehtaan tuotantolinjalta niissä tapauksissa, joissa tietyt automerkit tarjoaisivat tehdasvarusteltuja, poliisin käyttöön soveltuvia poliisiajoneuvoja (*tällainen ajoneuvo olisi valmiiksi rakennettu poliisin käyttöön, siinä olisi tarvittava erityisvarustelu ja ajoneuvon rakenteessa, kuten jarruissa ja renkaissa, olisi jo huomioitu virkatehtävien vaatimukset*). Nämä tulisivat nykyään aivan liian kalliiksi, kun kallis varusteluosuus on mukana auton verotettavassa ostohinnassa. Lisäksi kaksivaiheinen hankinta erillisine varustelukilpailutuksineen on sinänsä raskas ja vaikeasti hallinnoitava prosessi ja koko auton elinkaaren ajan joudutaan kunnossapidossa asioimaan sekä autoliikkeen että varustelu-yrityksen kanssa.

Selkeänä vaihtoehtona olisi huomioida poliisiajoneuvot sekä muiden valtion turvallisuusviranomaisten ajoneuvot autoverovapaudessa. Tämä siitäkin huolimatta, että voimassa oleva sekä ehdotettu verovapaussääntely tarkoittaakin käytännössä valtion antamaa tukea julkista tehtävää hoitaville verovapauden muodossa.

2.4 Muita huomioita

2.4.1 Veron suorittamisvelvollisuuden muutos

Lakiesityksessä ehdotetaan, että sellaiset rakenteeltaan muutetut ajoneuvot jäisivät veron suorittamisvelvollisuuden ulkopuolelle, jos muutos todetaan ainoastaan ajoneuvon nopeuden perusteella. Tämä tarkoittaisi viritettyjä mopoja sekä kevyitä nelipyöriä, joissa rakennemuutoksen yksi toteamistapa on rakenteellinen nopeus tai todettu kulkunopeus.

Ehdotettu muutos tulisi tuskin näkymään negatiivisesti liikennevalvonnassa. Lisäksi sellaiset ajoneuvot, joissa rakennemuutos olisi tehty suurentamalla esimerkiksi moottorin tilavuutta tai kasvattamalla tehoja, olisivat edelleen veron suorittamisvelvollisuuden piirissä.

2.4.2 Ajopäiväkirja

Lakiesityksen 63 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi ajopäiväkirjasta. Ajopäiväkirjalla tarkoitettaisiin asiakirjaa, josta on selvitettävissä edellä mainitut verotukseen vaikuttavat seikat. Säännöstä koskevan perustelun mukaan veroviranomaisella olisi mahdollisuus antaa määräyksiä siitä, miten ajopäiväkirjaa säilytetään ja missä tilanteissa ajopäiväkirja olisi esitettävä veroviranomaiselle.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Ajopäiväkirjan pitäminen on osa

autoverovelvollisuutta ja se liittyy näin yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Sen mukanapitämisestä sekä esittämisvelvollisuudesta tulisi säätää laissa, ei veroviranomaisen antamassa määräyksessä.

2.4.3 Käyttökielto

Esityksen 90 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi veroviranomaisen määräämästä käyttökiellosta. Jos veroa ei ole suoritettu eräpäivänä, veroviranomainen voi määrätä, ettei ajoneuvoa saa käyttää liikenteessä.

Käyttökiellossa olevien ajoneuvojen valvonnasta on säädetty ajoneuvolain 84 §:n 1 momentissa. Säännöksen mukaan poliisimies voi estää ajoneuvon käyttämisen liikenteessä tai muualla ja määrätä ajoneuvon ajokieltoon ottamalla pois rekisterikilvet, siirtomerkit, rekisteröinnistä annetun todistuksen, koenumerotodistuksen, siirtoluvan taikka käyttämällä muunlaisia tarvittavia keinoja, jos ajoneuvo on muun muassa käyttökiellossa. Käyttökiellossa olevan ajoneuvon käyttäminen on myös kriminalisoitu ajoneuvolain 96 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisena ajoneuvorikkomuksena.

Autoverolain ja ajoneuvolain yhteys on sinällään selkeä, mutta se ei ilmene säännöstasolla. Autoverolain 90 §:ssä tulisikin erikseen todeta, että viranomaisten toimivaltuuksista käyttökiellon valvonnassa säädetään ajoneuvolain 84 §:ssä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 01.06.2020 klo 12:49. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Eduskunnan verojaosto, *sara.kuitunen@eduskunta.fi*